

IZ ARHIVA

Slovenska Legija, prva protiokupatorska bojna skupina na Slovenskem

RUDOLF SMERSU

Ko ni bilo nikjer sledu o parti-zanstvu in Osvobodilni fronti, ki je nastala šele po napadu Nemčije na Sovjetsko zvezo, je bila v Ljubljani dne 27. 04. 1941, ustanovljena Slovenska Legija.

Med prazniki, ki jih še obhajajo v Sloveniji, je dan 27. 04. 1941 določen kot dan narodne vstaje. Toda kjer je bila ta vstaja in proti komu je bila? Slovensko zgodovino pisje ne pozna v tem času nobene vstaje. Pač pa se je na ta dan, oziroma na predvečer tega dneva, ustanovila v prostorih pisatelja Josipa Vidmarja protimperijalistična fronta, ki pa ni imela nič skupnega s tako imenovano narodno vstajo. Proti-imperialistična fronta je nastala v času, ko je Sovjetska zveza, pod vodstvom Stalina, podpisala nenapadalno in prijateljsko pogodbo z Nemčijo.

Ta fronta torej ni mogla biti naperjena proti Nemčiji, ampak proti drugim „imperialistom“ v ostalem svetu. To pa so bili Anglija, Francija in še druge zavezniške države.

Dne 27.04. 1941 torej ni bilo nobene vstaje, ampak je bila kvečjemu naznanjena vstaja proti Angležem in ostalim zaveznikom.

Ko omenjamo kot dan ustanovitve Slovenske Legije 27. 04. 41, pa ne smemo pozabiti na ustanovitev Četniškega odreda pod vodstvom Jožeta Melaherja na Štajerskem, ki si je nadel ime „Zmagoslav“, in je šele proti koncu vojne skupaj z zavezniki zapustil Štajerski in odšel na Koroško.

Na Koroškem pa so ga isti zavezni-ki, ki so izročili domobransko vojsko Titovcem, prepeljali na svojih tovarnjakih v italijansko zbirališče v Eboli-ju. Samo to je že dokaz kakšen ugled je užival Zmagoslav pri zaveznikih.

Glede na nastanek Osvobodilne fronte pa moramo pripomniti še tole: O.F. se je ustanovila šele po napadu Nemčije na Sovjetsko zvezo. Kar pa je najbolj značilno dejstvo, da je bila O.F. šele prvič omenjena v uradnem glasilu komunistične partije v „Slovenskem poročevalcu“ šele dne 1. novembra 1941.

Naj se vrnem zopet k Slovenski Legiji ki so jo dne 27. 04. 1941 ustanovili vidni možje in fantje katoliškega tabora. Ta organizacija se je razvila in razširila po vsej ljubljanski pokrajini z izrecnim namenom, da ustvari odpor proti okupatorjem. Toda komunistična partija ni pristala na to, da bi se še kdo drugi poleg nje boril proti okupatorjem. Razglasila je smrtno kazen za vse tiste, ki bi se borili zoper okupatorja izven partijskih vrst. Naj v spomin na ustanovitelje S.L.

navedemo imena ustanovnih članov. Za S.L.S. Rudolf Smersu in dr. Albin Šmajd; za Slovensko fantovsko zvezo Ivo Kermavner; v imenu Mladine S.L.S. inž. Jože Sodja, Viktor Češnovar in brata Pirih. V imenu Mladine Kmečke zveze Milan Finc in dr. Ludvik Puš; v imenu Slovenske delavske zveze Andrej Križman, Maks Jan in Jože Jonke. Navzoči pa so bili še: za Katoliško mladino za Gorenjsko France Malovrh; za Dolenjsko Tone Duhovnik in za Štajersko Henrik Goričan, ki je bil v zvezi z Jožetom Melaherjem.

Pozneje se je ugotovilo, da sta bila med ustanovnimi člani tudi Ivan Boh in Janez Snaj.

Namen Slovenske Legije je bil varovati življenja in premoženje Slovencev. Ko pa se je začelo na debelo pobijanje predvsem katoliških Slovencev po vsej deželi, je Slovenska Legija privzela v svoj program tudi obrambo slovenskih življenj. S.L. se je organizirala kot Vaške straže, ki so se razširile po vsej deželi. Tik pred kapitulacijo Italije, je bilo na slovenskem ozemlju 94 edinic vaških straž, ki so uspešno branile domače vasi pred napadi partizanskih čet. Poleg Slovenske Legije sta se s podobnim protiokupatorskim ciljem pojavili še Sokolska in Narodna Legija, ki sta bili s Slovensko Legijo povezani v vojaškem vrhu.

K Slovenski Legiji so se pridružili tudi visokošolci Mladci, Stražarji in člani Slovenskega narodnega gibanja. K protiokupatorskem gibanju so se pridružili tudi četniki.

Naj posebej omenimo tako imenovani Štajerski bataljon, ki se je zbral v Bizoviku in ki ga je Slovenska Legija opremila z orožjem. To je bila pogumna udarna četa, ki je odšla na Dolenjsko in so jo komunisti odkrili in divje napadli. Slovenska Legija je bila tudi v stalni zvezi z Melaherjevo protinacistično četo na Štajerskem.

S.L. je ves čas delovala ilegalno in je zato okusila maščevanje fašistov in nacistov. Naj omenimo, da so bili v Dachau odpeljani vodilni člani Slovenske Legije, med njimi polkovnik Peterlin, Milan Finc v Mathausen pa inž. Jože Sodja, in poleg teh še mnogo drugih.

Ko se je ustanovila Slovenska Legija je bilo njeno delovanje poverjeno desetčlanskemu odboru, ki je vodil delo v organizacijskem pogledu. V vojaškem pogledu pa je vse delo, do konca oktobra 1943, vodil polkovnik Peterlin; ko pa se je vrnil iz ujetništva major Mirko Bitenc, je pa to delo prevzel on.

Že večkrat smo slišali in brali

vprašanje zakaj so se te protiokupatorske skupine zbrale na svetovnonazor-ski oziroma na strankarski osnovi. Na ta vprašanje je pisec teh vrstic že leta 1961 odgovoril, da se je vse to združevanje delalo na podlagi popolnega medsebojnega zaupanja. Nemci so tedaj imeli med nami svojo peto kolono, ki nas je izdajala. Tudi Italijani so imeli med nami svoje ovaduhe. Komunisti pa so že dvigali svoje glave in ščuvali ljudje proti vsem, ki so tedaj vodili javno in društveno življenje. Vprašanje zaupanja je bilo torej glavno vprašanje in so se družili le tisti ljudje, ki so se že dolgo med seboj poznali in si zaupali. To se je dogajalo tudi drugod, na primer na Poljskem in v Franciji. Družili so se ljudje, ki so se poznali, niso se pa zato te skupine smatrale za strankarske skupine, zlasti še zato ne, ker so bile v vrhu vojaško povezane.

S.L. je kmalu o svoji ustanovitvi zajela veliko večino slovenske mladine. Kurirji so obiskovali posamezne edinice in dajali navodila za delo. Medtem pa se je že videlo, da se komunisti pripravljajo na revolucijo in na poznejši prevzem oblasti. V Ljubljani in po vsej deželi so se začeli atentati, ne samo na vodilne može, ampak celo proti ženam in otrokom (Mauser, Brulc, itd.). Ljudstvo je člane vaških straž imenovalo „legionarje“. Legionarji in Domobranci so bili resnični zaščitniki in ohranjevalci slovenskih življenj.

Ko se je ustanovilo „Slovensko domobranstvo“ je dalo vodstvo S.L. nalog vsem članom S.L. in vsem vaškim stražarjem, da naj vstopijo med Domobrance in v pokorščini domobranskemu vodstvu varujejo slovensko zemljo in slovenska življenja. To se je tudi zgodilo. Z angleško prevaro pa se je zgodilo tudi to, da so bili skoraj vsi legionarji in vaški stražarji skupaj z domobranci izročeni komunistom, bili po njih pobiti in leže sedaj v velikih grobovih v Kočevskem Rogu, v Teharjah, v Hrastniku in še drugod.

Po tragediji na Turjaškem gradu in na Grčaricah, so se rešeni člani vaških straž podali v na novo snujočo se domobransko vojsko, ki se je nato pod vodstvom gen. Rupnika borila proti morilcem slovenskega naroda.